

An aerial photograph of a coastal village. The village is situated on a peninsula or a narrow strip of land, with a long pier extending from the shore into the water. The water is a deep blue-green color. The land is covered with a mix of green trees and yellowish-brown fields, suggesting a rural or semi-rural setting. The sky is a clear, pale blue. The text 'MERE ARNAGER' is overlaid on the left side of the image in a large, black, sans-serif font.

MERE ARNAGER

// LIV PÅ LAND OG VAND

VI BYGGER
FREMTIDEN
PÅ FORTIDEN

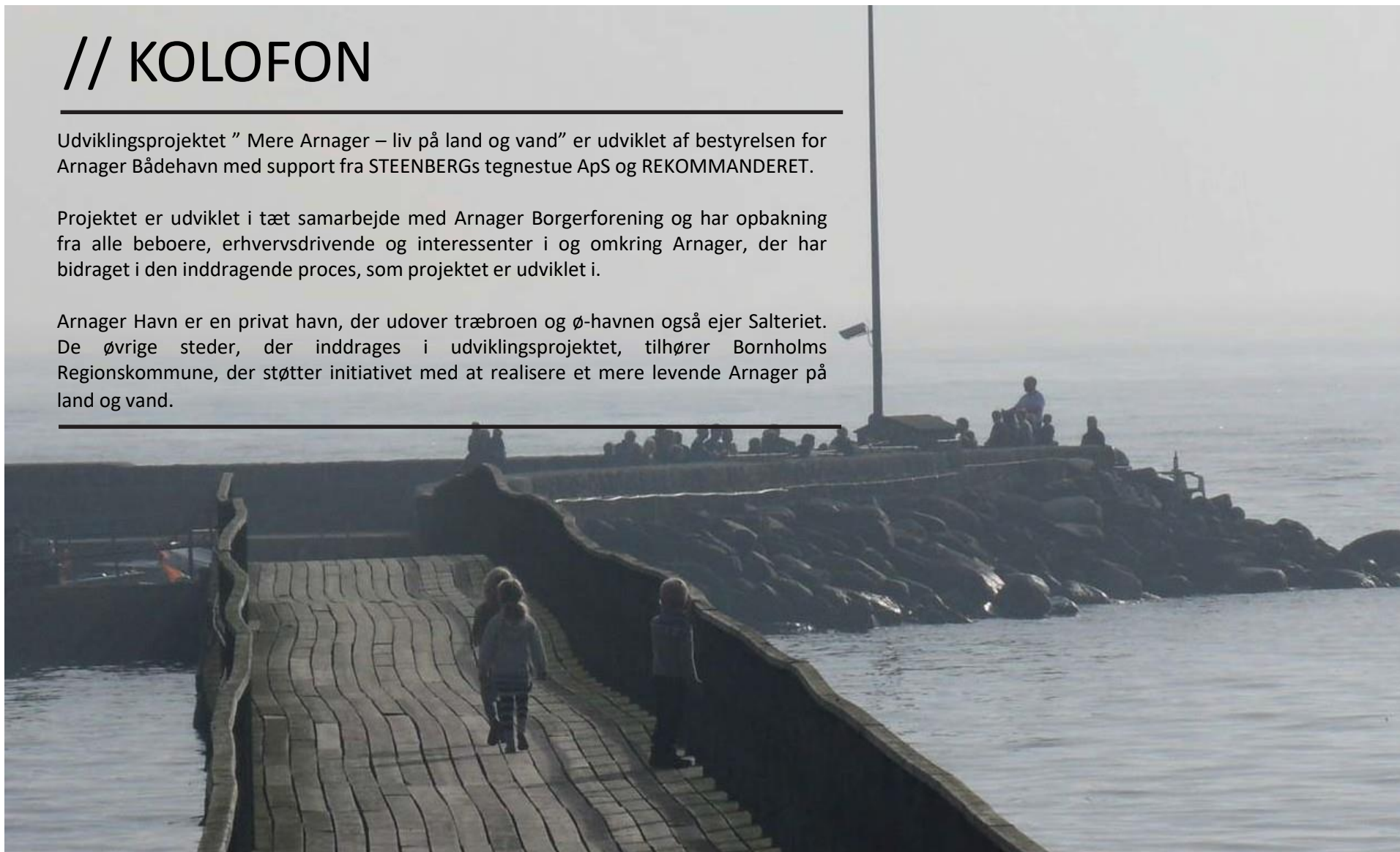
April 2013/ Udviklingsforslag, revideret februar 2018

// KOLOFON

Udviklingsprojektet ” Mere Arnager – liv på land og vand” er udviklet af bestyrelsen for Arnager Bådehavn med support fra STEENBERGs tegnestue ApS og REKOMMANDERET.

Projektet er udviklet i tæt samarbejde med Arnager Borgerforening og har opbakning fra alle beboere, erhvervsdrivende og interessenter i og omkring Arnager, der har bidraget i den inddragende proces, som projektet er udviklet i.

Arnager Havn er en privat havn, der udover træbroen og ø-havnen også ejer Salteriet. De øvrige steder, der inddrages i udviklingsprojektet, tilhører Bornholms Regionskommune, der støtter initiativet med at realisere et mere levende Arnager på land og vand.

// ARBEJDSGRUPPE

Der er etableret en projektgruppe af fire lokale ildsjæle, som skal stå for at realisere projektet i samarbejde med Arnager Bådehavn og Borgerforening. Deltagerne i projektgruppen har erfaring fra frivillige projekter fra tidligere, herunder kommunikation og fundraising.

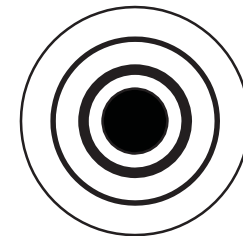
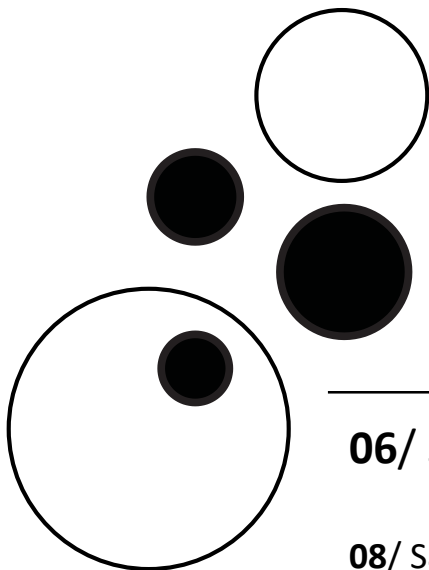
Anders Schou Jensen, formand for Arnager Bådehavn, som er både ansøger og bygherre. Stor erfaring med projekt- og byggeledelse og formand for Bornholms Trollingklub.

Kirsten Juni, lokal ildsjæl, bosat i Arnager. Ansvar for fundraising og kontakt til medier samt tiltag på tværs af borgere, brugere og interessenter - herunder turismeerhvervet på Bornholm.

Henrik Brandt, bestyrelsesmedlem i Arnager Bådehavn. Bosat lige uden for Arnager. Medinitiativtager til projektet og involveret i fundraising og kontakt til øens beslutningstagere.

Jens Boe Nielsen, feriehusejer og deltidsbosiddende i Arnager. Formand for Handicapidrættens Videnscenter og bestyrelsesmedlem i Dansk Handicap Idrætsforbund. Ansvar for at drive udviklingen af havnen til at være Danmarks mest tilgængelige havn.

04 // INDHOLD

06/ SAMMENFATNING

08/ Sagt om projektet

11/ POTENTIALE

13/ Arnagers historie

19/ Arnager i dag

21/ VISION

24/ Ressourcer

26/ DELPROJEKTER

26/ Udviklingsstrategi

28/ Ny træbro til ø-havn

30/ Rekreativ ø-havn

33/ Gammel Havn

35/ Salteriet

38/ Markeringer - på land og vand

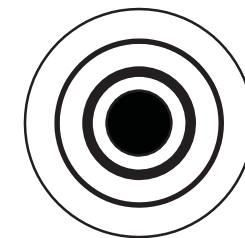
40/ Forbindelsen

42/ FINANSIERING

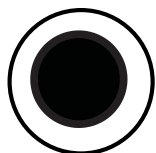
42/ Strategi for finansiering

44/ Budgetoversigt

06 // SAMMENFATNING

/ "MERE ARNAGER" ER "MERE BORNHOLM"

Visionen er at skabe en livlig og oplevelsesrig havn og kystlinje, hvor havnen i Arnager bliver et naturligt mødested for de, der allerede bor i og omkring byen, men også bliver oplevet som et endnu mere attraktivt besøgs- og udflugtsmål for bornholmere og turister.

/ KVALITATIVT LØFT AF DET EKSISTERENDE

Det er med udgangspunkt i den særlige kombination af engagerede mennesker, og de mange stedbundne kvaliteter langs kysten, at potentialet for fremtidens Arnager skal udfoldes. Det er et kvalitativt løft af et fantastisk sted, der er tale om.

/ STEDERNE SKAL TÆLLE – IGEN

Arnager er særligt kendt for at have Nordeuropas længste træbro over havvand, som er på 185 meter og forbinder byen med dens ø-havn. Den ikoniske træbro og dens ø-havn, der blev etableret i 1884, var det der skabte Arnager som fiskerleje, og er det, der primært er med til at gøre Arnager til et sted og et udflugtsmål for besøgende og turister. Et stykke kulturarv, der skal værnes om.

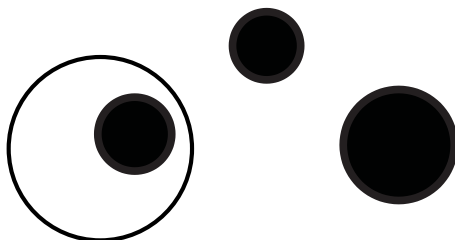
/ OPDELT I UDVIKLINGSPROJEKTER

Visionen om Arnager udfoldes i seks konkrete projekter: Først en ny, tidssvarende træbro til ø-havnen og dernæst en transformation til en rekreativ ø-havn. Derefter skal Arnager udvikles med en opdatering af Gammel Havn, Salteriet, Forbindelsen og Markeringer på land og vand. De sidste fire projekter er sidestillede.

"Som potentiel bruger af en vandlegeplads i Arnager Gammel Havn og et tørt opholdssted i Salteriet er Løvfrøen-Nylars, privat vuggestue og børnehave, meget opmærksom på det flotte initiativ, som borgere og interessenter omkring Arnager vil søsætte gennem projektet "Mere Arnager – liv på land og vand". Virkeliggøres de børnevenlige initiativer i projektet vil det være som en magnet for Løvfrøen- Nylars. Ikke mindst tror vi, at det vil styrke de gamle bånd mellem Arnager og Nylars – i nye fællesinteresser".

/ Lone Reppien Thomsen,
bestyrelsesformand, Løvfrøen-Nylars

"Arnager hører med til et af de steder, en bornholmerturist skal besøge, fordi vi her har den helt unikke træbro, som er Nordeuropas længste over havvand og en af kun tre ø-havne på klippeøen. Bornholms nyeste satsning er outdoor turisme, og projekt "Mere Arnager // liv på land og vand" kan sikre Arnagers mulighed for indgå i vores vision om "Bornholm som Danmarks nationale outdoor center". Her kan fiskerlejet markere sig som et maritimt centrum for bl.a. kajakroere, lystfiskere og -sejlere, udspringere med flere. Projektet har derfor fuld opbakning fra Destination Bornholm."

/ Pernille Kofod Lydolph, direktør for
Destination Bornholm

"I modsætning til så mange andre steder, hvor der enten er meget sandstrand, som er vanskeligt at forcere med kørestol eller klippegrund, vil det være relativt enkelt at etablere en både- og badebro med en tilgængelighed, som gør, at også svært handicappede vil kunne opnå mulighed for at komme til at bade i havvand, ligesom det vil være muligt at skabe tilgængelighed for at kunne komme i en kajak eller en mini12-sejlbåd.

Jeg støtter på den baggrund de bestræbelser der er, for at gøre den gamle del af havnen attraktiv, som afsæt for, at kunne komme nemt til vandet".

/ Jens Boe Nielsen, formand for
Handicapidrættens Videnscenter,
bestyrelsesmedlem i Dansk Handicap
Idrætsforbund og sommerhusejer i Arnager

// SAGT OM PROJEKTET

>>

"Vi er glade for, at forslaget ligger i tråd med den strategi, som vi har udviklet for de bornholmske havne efter de seneste år. En strategi, der handler om at supplere de nuværende brugere af havnene med flere lokale både, sejlene turister, fritidsfiskere samt også en øget rekreativ brug af havnen.

Bornholm har attraktive havne langs den vestlige, nordlige og østlige kyst. Langs sydkysten er Arnager Havn den eneste havn, der har dybgang til gæstebåde, og derfor vil det give Bornholm som samlet mål for en sejlerferie, et stort løft, når projektet bliver en realitet.

Bornholm har hvert år 18.000 gæstebåde, der tager en overnatning i havnene, og med dette projekt og med et mere levende Arnager, vil Arnager fremover kunne tiltrække flere af disse både – ligesom det vil bidrage til den samlede oplevelse af de attraktive bornholmske havne. Projektet har derfor vores fulde opbakning".

/ **Jakob Jensen**, havnekoordinator, Bornholms Regionskommune

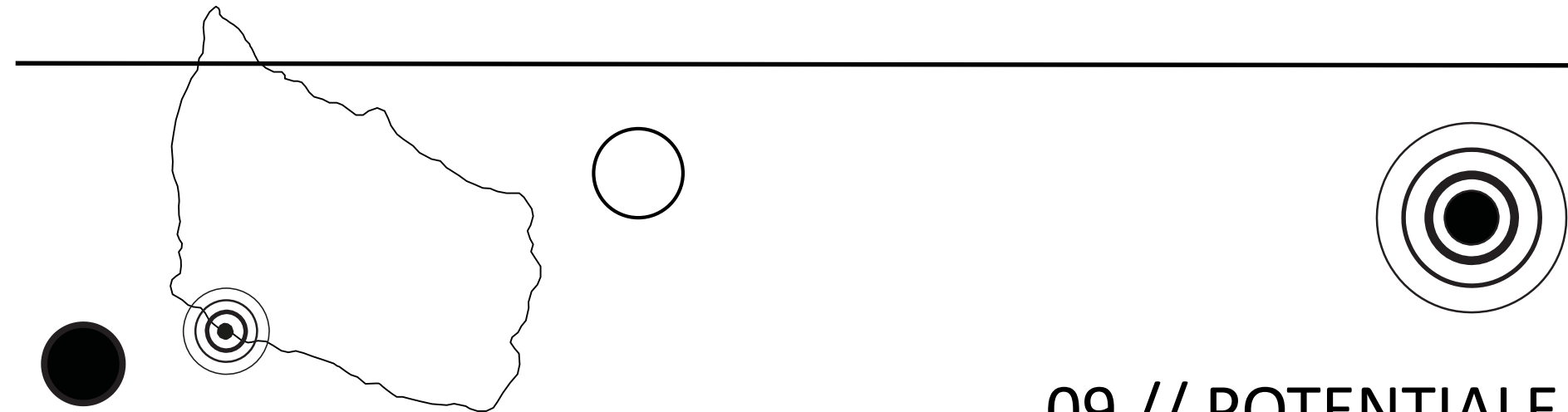
"Med projektet "Mere Arnager – liv på land og vand" er havnebestyrelsen for Arnager Havn gået foran for at udvikle og fremtidssikre fiskerlejet Arnager, der er inde i en positiv udvikling med tilflytning af børnefamilier og et øget engagement blandt eksisterende beboere og brugere.

Det er et visionært projekt, der handler om at give Arnager et kvalitativt løft... med udgangspunkt i de allerede eksisterende kvaliteter og i de potentialer, der relaterer sig til kysten, hvor man kan gå på opdagelse i Bornholms historie. Derudover er det også et projekt, der er udviklet i en proces, hvor der gennem aktiv deltagelse er skabt opbakning og ejerskab blandt Arnagers beboere.

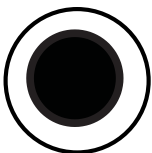
Derved er det et projekt, der bygger videre på det arbejde og den vision, der handler om at tilbyde borgere og turister "Mere Bornholm", hvorfor det har vores fulde opbakning og støtte".

/ **Winni Grosbøll**, Borgmester, Bornholms Regionskommune

09 // POTENTIALE

Med naturen som fundament, og med visionen Bright Green Island 2014 har Bornholm sat et pejlemærke for udviklingen af øen. Et hverdagsliv i en natur, der giver mennesker et mere rigt og roligt liv, med mindre stress og jag, samt en række grønne løsninger til verdens store problemer.

For at nå derhen skal øens unikke historie, geografi, natur og kulturarv, unikke erhverv og kompetencer og unik kultur og livsstil udnyttes som det potentiale, som Bornholm skal bygge videre på, for at fortsætte med at være et levende og fuldt funktionsdygtigt ø-samfund.

Bornholm vil være mere global, mere grøn og visionær og det skal ske med mere handling.

I Arnager ønsker vi at bidrage til denne vision. Vi vil være en ressource for Bornholm, og vi mener, at mere Arnager vil give mere Bornholm.

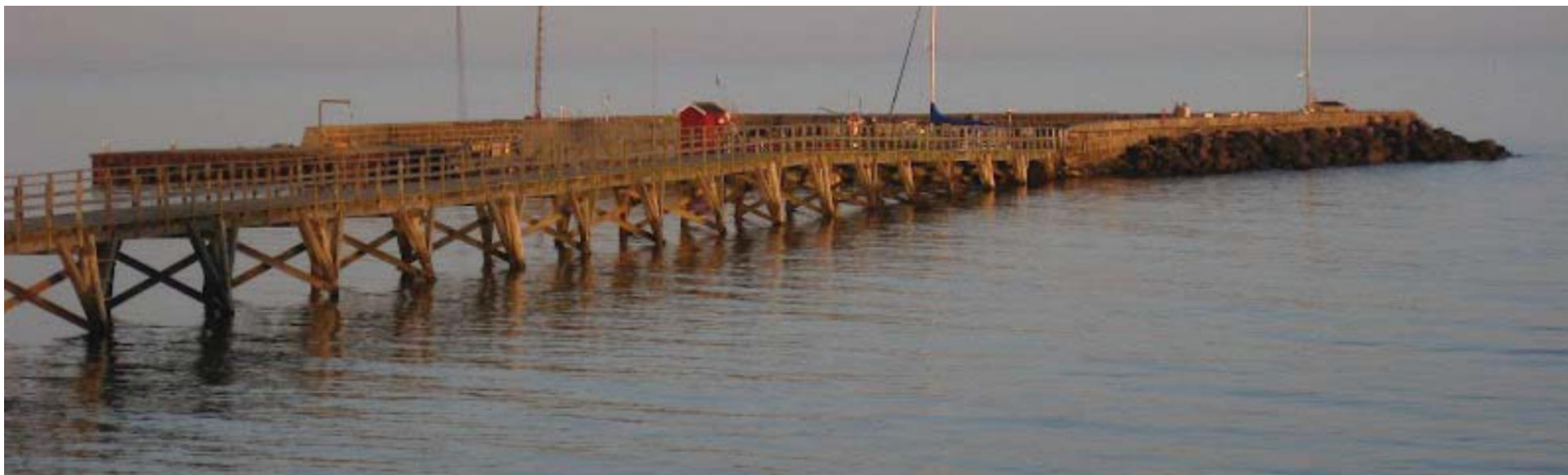
Det vil det, fordi der er noget helt særligt ved Arnager. Vi, der bor i og omkring Arnager, vil noget med vores by, og vi er derfor gået sammen for at udleve visionen om at skabe en mere oplevelsesrig havn og kystlinje med særlig fokus på vores kulturarv. Det kan kun ske, ved samtidig at fremtidssikre vores helt særlige kendetegn – træbroen, der forbinder land og ø-havn og som er Nordeuropas længste over havvand.

Det er netop med udgangspunkt i denne særlige kombination af engagerede mennesker, og de mange stedbundne kvaliteter langs kysten, at potentialet for fremtidens Arnager skal udfoldes. Det er et kvalitativt løft af et fantastisk sted, der er tale om. Et løft, der skal sikre mere Arnager – og mere Bornholm.

/ Broreperationsteam ca. år 1930

/ Broreperationsteam år 2012

// ARNAGERS HISTORIE

Arnager har en fantastisk historie, som på mange måder danner grundlag for samtidens Arnager, men også for ønskerne om fremtidens Arnager.

"Bornholms Stednavne" fra 1552 er første gang Arnager bliver beskrevet, men der har været beboelse længe inden.

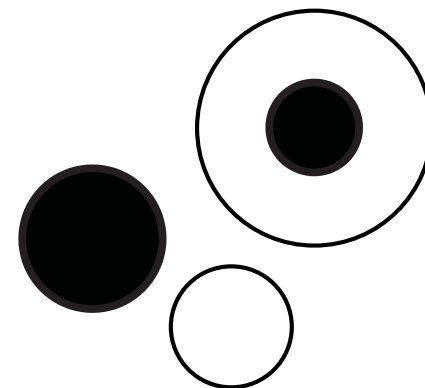
Her følger tre korte historier om fiskerlejet Arnager. Historier om et stærkt fællesskab, de særdeles gode forhold i Arnager Bugt og et liv på havnen.

/ ARNAGERS STÆRKE FÆLLESSKAB

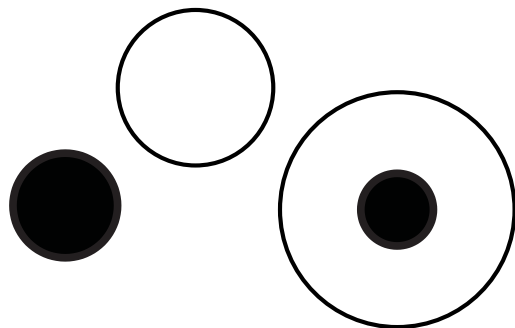
Helt tilbage til lybækkertiden har man efterretninger om Arnager som en særlig avlsbruger- og fiskerby. Særlig, fordi avlsbrugerejendommene i Arnager har deres egen matrikelrække og ikke følger sognets numre. Det skyldes den ejendommelige omstændighed, at Arnager blev anset som en slags landsby uden dog at være det i almindelig dansk forstand.

Forklaringen ligger i, at Store Myregård under lybækkertiden var ved at udvikle sig til en herregård. Det satte bønderne i Arnager sig imod, og lige siden havde bønderne jordfællesskab; hver deres del i Arnager Vang, en fælles Arnager Lyng samt et gadekær, gadebrønde og lerkule til fælles afbenyttelse for alle Arnagers beboere.

Fællesstyret over byens anliggender blev udøvet som i en rigtig landsby, ledet af en formand på et gadestævne.

// ARNAGERS HISTORIE

/ MULIGHEDER I ARNAGER BUGT

Arnager bugt ligger beskyttet af det 6 km lange Arnager Rev, der går ud fra kysten ved Arnager Klint og flere steder ligger tæt under havfladen.

Den 14. december 1683 lagde den danske kaptajn Niels Barfod med fregatten Stjernen sig for anker bag revet, for at forsøge en overvintring. Men vinteren 1683-84 blev særdeles hård, og 13. marts 1684 bristede ankertovet og isskruningerne førte til, at fregatten sank. I stedet for Arnager blev Christiansø etableret som krigshavn.

Under den såkaldte kaperkrig 1807-1814 gjorde Arnagers beliggenhed bag det udstrakte og beskyttende rev sig særdeles egnet til denne specielle form for krigsførelse. Det kaprede gods måtte dog kun bringes ind til købstæder, så Arnager blev 16. december 1813 "med visse forbehold og indtil videre" udnævnt som købstad.

Krigen sluttede imidlertid allerede den 14. januar 1814, så Arnager nåede ikke engang at fejre månedsdagen for sine købstadsrettigheder.

I årene omkring første verdenskrig kom kysten ved Arnager igen i centrum. Staten sikrede sig i 1918 udnyttelsesretten af fosforitten ved Madsegrav, og Danmarks Geologiske Undersøgelser foretog en grundig undersøgelse af fosforitlagets udstrækning. Planen var at udvinde mere end 50.000 tons, og minen kom hurtigt i gang, og fosforitknoldene blev transporteret med store skibe til Aalborg direkte fra Arnager Bugt. Midt på sommeren 1920 besluttede man sig dog at indstille brydningen. Vandtilstrømningen i minen var langt større end forventet, så der blev blot udvundet ca. 1.800 tons vasket råfosfat fra Arnager

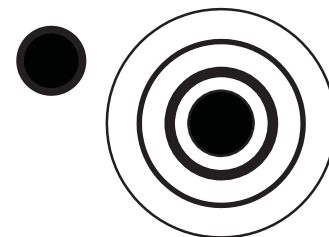
// ARNAGERS HISTORIE

/ LIVET PÅ HAVNEN

Der var gang i den på havnen døgnet rundt, da fiskeriet i 1900-tallet voksede i Arnager og forvandlede byen til det fiskerleje, som vi kender den for i dag.

Der blev fisket lokalt, og derfor blev der landet fisk hver morgen, når de 6-10 kuttere kom hjem med sild, torsk og laks. Fiskene blev også forarbejdet i Arnager – i Salteriet og på Røgeriet, og isen blev leveret fra det lokale isværk. På hver kutter var der op til fire mands besætning, så fiskeriet beskæftige hovedparten af Arnagers indbyggere. Fiskernes koner hjalp også til – blandt andet med at gøre net og kroge klar til en ny omgang, så kutterne igen kunne forlade havnen om eftermiddagen, sætte kroge og garn og blive liggende ude, indtil fangsten blev hevet ombord og kutteren igen satte kurs mod Arnager.

I løbet af 1980'erne blev der desuden gjort forsøg med fiskeopdræt indtil fiskeriet i slutningen af 1980'erne gik ned ad bakke, sådan som det også skete på resten af Bornholm. I dag er der ingen erhvervsfiskere i Arnager, men havnen har siden 1990'erne ændret sig, så den primært benyttes til fritids- eller rekreativt brug. Borgerne i Arnager har mindre både til fritidsfiskeri.

01/ KALKKLINTEN

Lige vest for byen finder du øens eneste kalkklint der rummer et hav af fossiler. Den tiltrækker mange amatørgeologer på jagt efter fossiler, og som et af de få steder i Danmark er der også fundet spor efter Dinosaurer ved Arnager. Skrænterne har også en rig plantevækst (ligesom de øvrige skrænter i Arnager Bugt). Det skyldes i første række den kalkholdige undergrund, men også at de stejle skrænter sætter dem i stand til at fange sollyset i dets fulde styrke.

02/ GAMMEL HAVN

Rester efter det gamle havneanlæg kan stadig ses, og lige vest for den gamle havn er der etableret et slæbested. Slæbestedet er ikke særligt velegnet til nutidens både og trænger til at blive fornyet. Oppe på land ligger i sommerhalvåret "Café Skansen", der servicerer både Arnagers borgere, brugere og besøgende.

03/ SALTERIET

Salteriet for enden af træbroen, og med god udsigt til havnen, benyttes i dag primært som mødested og opbevaring af rekvisitter for flere af havnens faste brugere og havnens bestyrelse.

Der er etableret bad og toilet til brug for havnens gæstesejlere, men ellers afspejler bygningen mest af alt det enorme potentiale, som borgerne i Arnager ønsker at folde ud.

04/ FOSFORITTEN

Øst for byen finder du indgangen til Fosforitten – et veritabelt industrieventyr med udvinding af fosfat, der næsten stoppede ligeså hurtigt som det kom i gang i 1920.

I dag ses kun nogle betonfundamenter og en række bolværkspæle i strandkanten ved Madsegrav. Selve mineindgangen blev af sikkerhedsmæssige hensyn dækket med jord, som i dag er ved at være skyllet bort.

/ ET FISKERLEJE

Arnager er et lille fiskerleje med ca. 150 indbyggere beliggende på det sydlige Bornholm. I udkanten af Arnager ligger der desuden flere sommerhuse, ligesom der også er feriehuse og -lejligheder i byen, hvilket gør, at der er flere indbyggere i sommerhalvåret.

I Arnager er der et røgeri, et galleri, et badehotel og om sommerhalvåret servicerer Café Skansen beboere og besøgende, ligesom mange køber de gode, kendte kartofler eller jordbær fra Arnager. I vinterhalvåret er Arnager Borgerforening særdeles aktive – blandt andet med fællesspisninger fra foreningens lille byhus ”Sålen”.

Byen er særligt kendt for at have Nordeuropas længste træbro over havvand, som er på 185 meter og forbinder byen med dens ø-havn. Den ikoniske træbro og dens ø-havn, der blev etableret i 1884, var det der skabte Arnager som fiskerleje, og er det, der primært er med til at gøre Arnager til et sted og et udflugtsmål for besøgende og turister. Broen og ø-havnen er således en vigtig bygnings- og kulturarv for ikke blot Arnager, men for hele Bornholm.

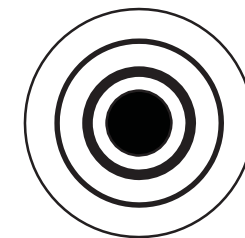
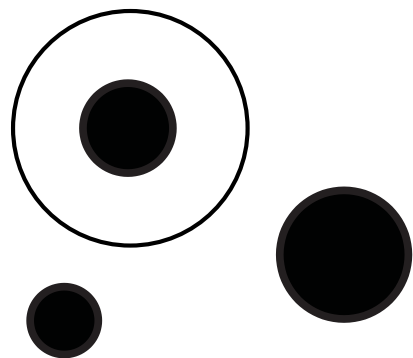
Baggrunden for ø-havnen er det tydelige og karakteristiske rev, der starter vest for Arnager og strækker sig ud mod ø-havnen og

videre sydøst. Det danner naturlige indsøer mellem revet, strandene og med broen som tredje element, og det giver Arnager nogle mageløse strand- og badeforhold.

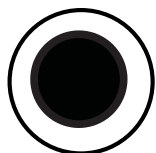
Ø-havnen ligger fantastisk små 200 meter fra kysten. Her er der i dag nogle fritidsfiskere tilbage, men også lystsejlere benytter havnen. Havnen er lidt slidt, men har et enormt potentiale for at udvikle sig i en mere rekreativ retning, for på den måde igen at være det livskabende element for hele Arnager. Fra havnen er der i dag flere, der nyder både solopgang og solnedgang, ligesom der fra den østlige mole i sommerhalvåret er livlig udspringsaktivitet.

Men der er også andre interessante herlighedsværdier, og de fleste ligger i forbindelse med Arnagers tilhørende kystlinje, der i bevidstheden strækker sig fra Stampen til Sose, hvor kyststien og de tilhørende trapper er vigtige elementer, og hvor man indenfor altid kan finde lede- og vandreblokke, der fortæller en god historie om øen.

16 // VISION

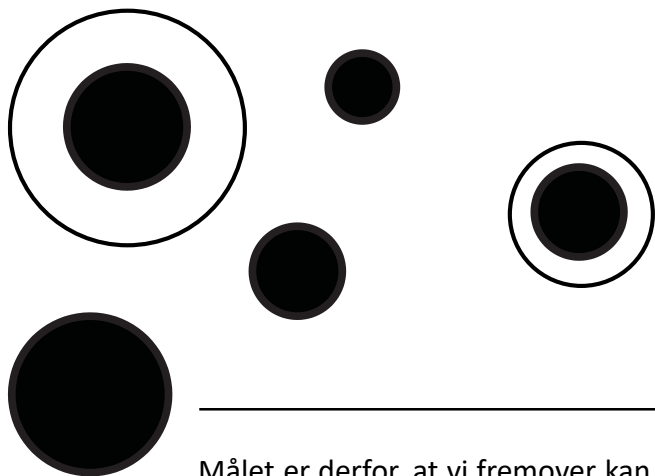

Visionen er at skabe en livlig og oplevelsesrig havn og kystlinje, hvor havnen i Arnager bliver et naturligt mødested for de, der allerede bor i og omkring byen, men også bliver oplevet som et endnu mere attraktivt besøgs- og udflugtsmål for bornholmere og turister. Samtidig er det visionen, at initiativerne bidrager med at tiltrække flere tilflyttende børnefamilier, der ønsker et aktivt og attraktivt liv på land og ved vand.

For at opnå dette skal et af Arnagers stærke karaktertræk – fællesskabet – anvendes som udgangspunkt for initiativerne. På samme måde er det vigtigt, at de nye initiativer der efterstræbes, ikke ødelægger, men snarere forstærker indtrykket af, at Arnager er et stille, om end også et levende, attraktivt og trygt åndehul på Bornholm, hvor hverdagslivet kan folde sig ud. Lige i naturen og ved stranden, tæt til Rønne og tæt på lufthavnen.

De delprojekter, der skal sikre opfyldelsen af visionen, tager udgangspunkt i de engagerede mennesker, som Arnager er fyldt med. De bygger videre på eksisterende fysiske steder og kvaliteter, som allerede i dag gør Arnager til noget særligt.

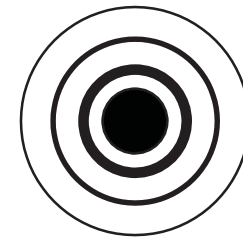
Det er mere kvalitet der skal til, for at vi i Arnager kan indbyde til mere liv og understøtte flere aktiviteter.

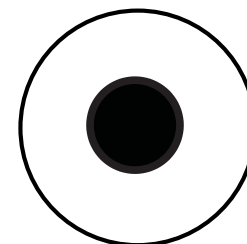
Målet er derfor, at vi fremover kan opleve denne beskrivelse af Arnager:

”Arnager er en oplevelsesrig og livlig by, der har et mangfoldigt liv langs kysten relateret til årstidens forskelligartede brug. Der er skabt nogle fantastiske rammer for de, der bor i Arnager eller bruger byen som et godt sted at fiske, de der bader ved stranden, laver udspring fra havnen eller er aktive vinterbadere etc.

Med det gamle salteri som omdrejningspunkt er der et væld af aktiviteter på vandet – både når der er vind og vindstille. Der er mange, der tager ture langs kysten og går på opdagelse i øens historie, og de bevæger sig op og ind i landet for at opleve endnu mere. Og så er der dem, der bruger Arnager for at få et

kig på livet og et blik ud over vandet. De vil alle få mere kvalitet med de projekter, der er tænkes gennemført. Mere Arnager. Mere Bornholm”.

/ STÆRKE FÆLLESSKABER

Der er et stærkt fællesskab på tværs af Arnagers indbyggere, og gode og stærke forbindelser ind i landet – særligt i forhold til Nylars, hvor aktiviteter og faciliteter til sport, børnepasning, indkøb og kirke befinder sig.

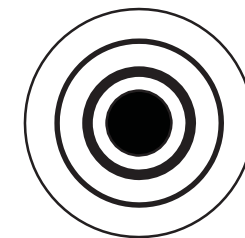
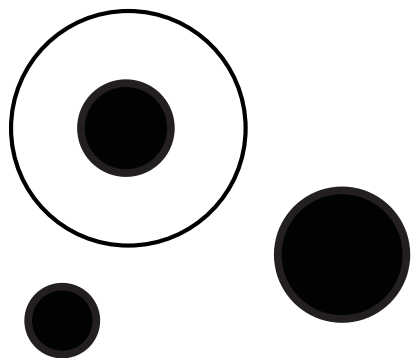
Borgerne i Arnager er meget engagerede i deres by og i fællesskabet, og den velfungerende borgerforening (hvor stort set alle borgere er medlemmer) danner udgangspunkt for et væld af aktiviteter. Der er markering af mærkedage som julefest, fastelavn, forårsfest, Skt. Hans og Sommerfest. Desuden arrangeres der årligt loppemarked, og der afholdes en legedag med fokus på byens børn. Borgerforeningen danner også rammen om faste tiltag som læseklub, kortklub, løbeklub samt aktiviteter som foredrag, vinsmagning, madlavningshold og så gennemføres der fællesspisning hver 14. dag i vinterhalvåret - fra efterårsferien til påske.

Borgerne i Arnager har også udviklet en tradition om et 5-møde, der året rundt afholdes om fredagen og i sommerferieperioden afholdes hver eftermiddag ved Skansen. Det er med til at bidrage til sammenholdet og fællesskabet i byen.

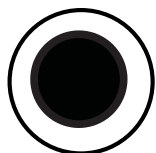
Derudover dominerer aktiviteterne ved vandet, hvor strandrensning og renovering af havnebroen er to faste aktiviteter i årets løb – sidstnævnte med havnens bestyrelse som primus motor. Derudover er badning, udspring fra havnen, vinterbadning, kitesurfing, kajak, lystfiskere (stang og jolle) samt trollingfiskeri aktiviteter, der fylder rigtigt meget i årets løb. Samtidig opstår der møder på de mange gåture ud i naturen, langs vandet eller ud til havnen.

16 // DELPROJEKTER

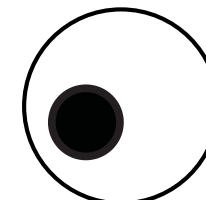
/ UDVIKLINGSSTRATEGI

For at udvikle Arnager som helhed, handler det i høj grad om at udnytte potentialet for en række steder langs vandet, der både hver for sig og tilsammen udgør billedet og oplevelsen af Arnager. På hver deres måde skal de være stærke steder, der både har et solidt fundament i historien, i samtiden og i fremtiden.

En ny træbro til ø-havnen har første prioritet, og er det af projekterne, der i første omgang arbejdes for at realisere. I forlængelse af dette projekt ligger udviklingen af ø-havnen til en rekreativ havn som et step 2.

I forlængelse af disse to første udviklingssteps har vi fire sidestillede udviklingsprojekter, der alle på hver deres måde vil bidrage til at skabe det Arnager, som vi ønsker. Det er Gammel Havn, Salteriet, Markeringer og Forbindelsen.

Strategien er derfor at skaffe finansiering til projekterne enkeltvis, for at kunne sætte dem i gang og skabe en bølge af udvikling i Arnager.

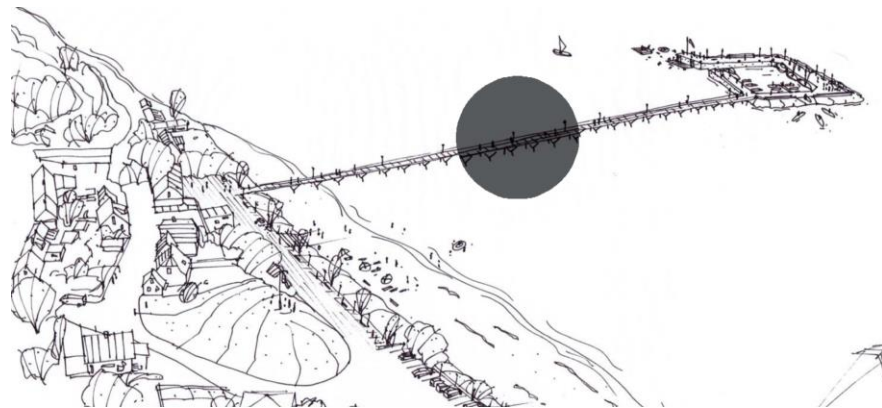

// NY TRÆBRO TIL Ø-HAVN

BUDGET
/ I MIO. KR. EXCL. MOMS

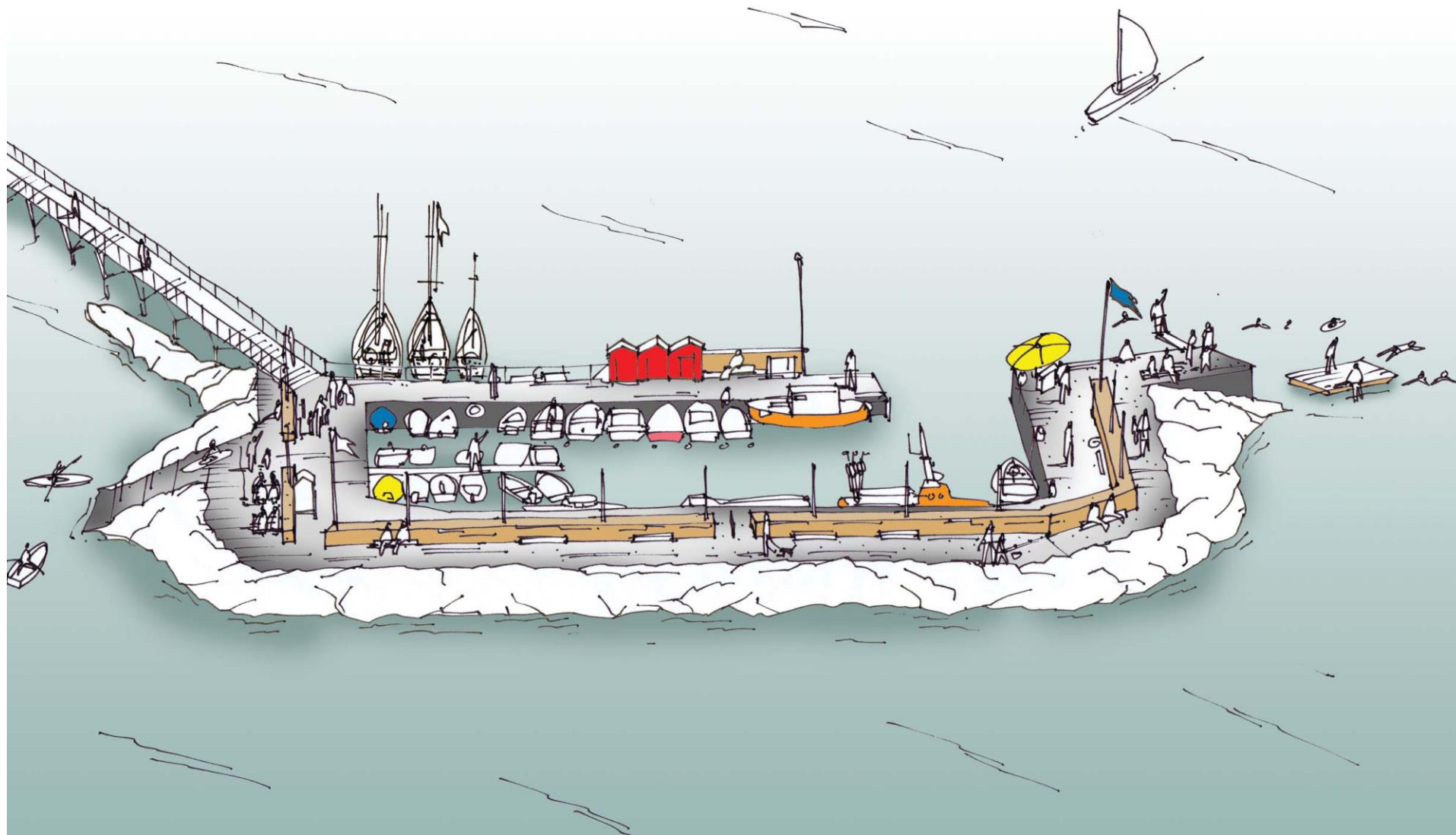
3,0

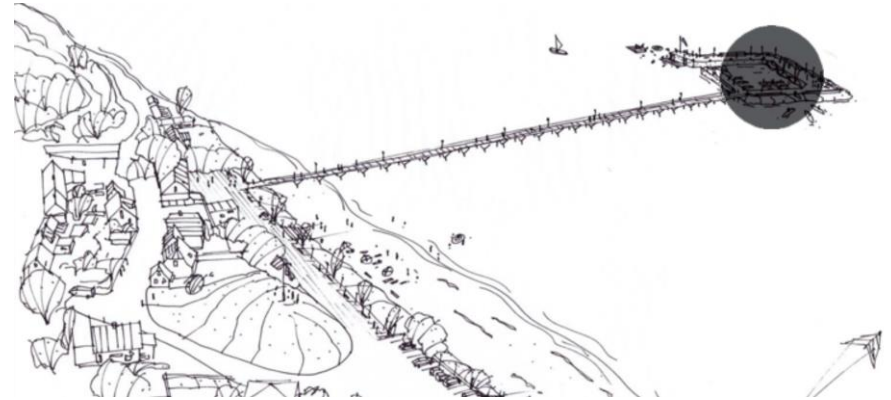
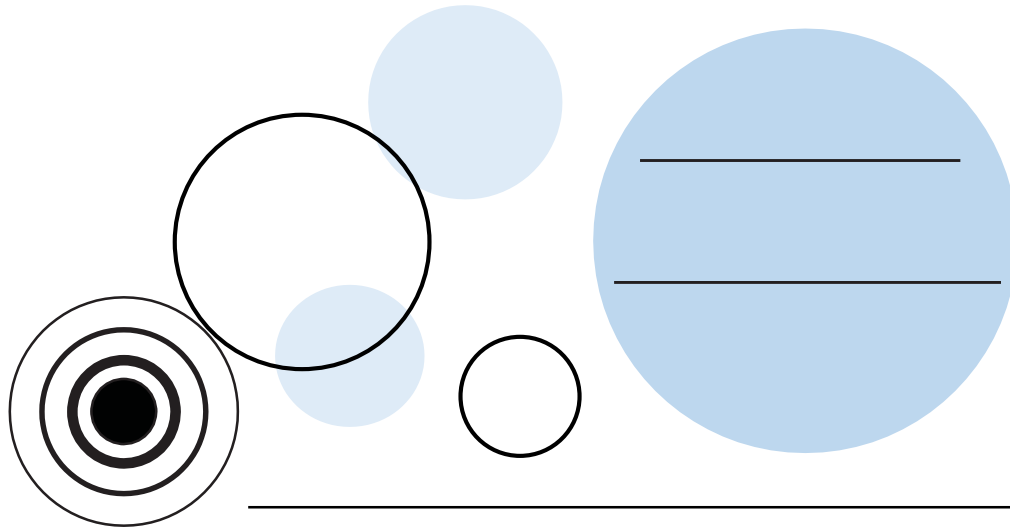
Træbroen fra land til ø-havnen er Nordeuropas længste træbro over havvand, og har et unikt design – både æstetisk og funktionelt. Den er billedet på Arnagers bygnings- og kulturarv. Den er byens ikon og vartegn, og det var træbroen der muliggjorde, at Arnager udviklede sig som fiskerleje med faste fiskekuttere og havbrug.

I dag er broen over 130 år gammel, og selvom den altid er blevet vedligeholdt til fuld funktion, er det nu blevet tid til udskiftning. For at fremtidssikre en af de helt unikke kvaliteter ved Arnager, og for at undgå at skulle bruge stål og beton, som det er sket ved broerne til de to andre bornholmske ø-havne (Bakkerne Havn, og Snogebæk Havn), har Arnager Havn sat sig for at fremtidssikre Arnager ved at arbejde for en helt ny træbro i Azobetræ.

Den nye træbro skal samtidig kickstarte den udvikling af fiskeriet som en del af den bornholmske oplevelsesøkonomi, som Arnager Havn vil udnytte. Med en ny bro kan trafikken, der skal understøtte f.eks. tang- og muslingeproduktion, sikres, ligesom personer med bevægelseshandicap, vil kunne køres ud til havnen. Desuden vil fremtidige, rekreative aktiviteter understøttes af broen, da materialerne til den midlertidige byggepladsvej, vil kunne bruges til en opgradering af selve ø-havnen.

// REKREATIV Ø-HAVN

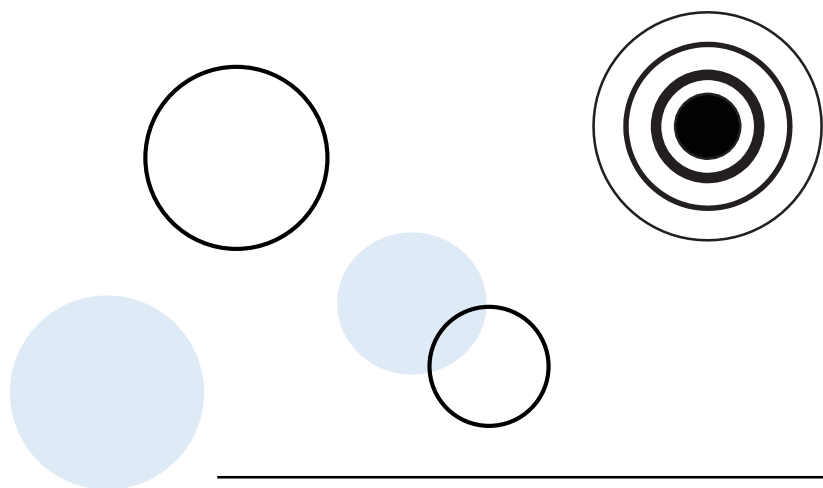

Arnager Havn er den eneste reelle havn på Bornholms sydkyst. Ø-havnen skal udvikles således, at den bliver mere indbydende at benytte. På indersiden renoveres havnen, så den fremstår charmerende og attraktiv med granit og træbeklædning, og dermed følger den en udvikling, som andre bornholmske havne gennemgår pt.

Havnen vil fremover arbejde på at tiltrække fem slags brugere, der vil kunne "leve og fungere" sammen, og derved alle bidrage til at skabe et livligt og attraktivt miljø:

- Fiskerne – kuttere, trollingbåde, lystfiskere, tang- og muslingeproduktion
- Lystsejlerne – faste og gæstebåde
- Handicap vandsport – kajak, kano, optimistjoller etc.
- Vandaktiviteter – kajak, kano, optimistjoller, udspring, vinterbadning
- Ophold for beboere, brugere, gæster og turister – mad, drikke, solnedgang

// REKREATIV Ø-HAVN

Mod nord etableres to røde skure, der er tilsvarende til det ene eksisterende skur, og får en funktion som de nære fiskerifunktioner. Her etableres også et stålbord, hvor også lystfiskerne kan rense deres fisk.

Her etableres også en lille, brændefyret sauna, der kan understøtte de badeaktiviteter, der foregår på havnen. Disse bade faciliteter kan dels foregå fra den nordlige mole, hvor der etableres en trappe, så det er lettere at komme op af vandet. Dette etableres på en handicapvenlig vis, så Arnager bliver den mest tilgængelige havn på Bornholm, og derved kan tiltrække og tilbyde vandaktiviteter målrettet fysisk handicappede.

Spidsen af den østlige mole udbygges som en udspringsplatform, og med bedre adgang op og ned fra vandet. På ydersiden af molen udbygges en sol- plads, hvor det er muligt at tage ophold mellem aktiviteterne – eller til at kigge på de aktiviteter, der foregår. Endelig vil der blive etableret en slags halvvæg, hvor man relativt ugeneret vil kunne klæde om.

På den vestlige side af molen bliver der udbygget med sidde og opholdsfaciliteter, hvor grillen kan løftes ud, og solnedgangen kan nydes over et glas vin eller en kop kaffe.

Mod syd etableres der passage på ydersiden af muren – her vil man også kunne tage ophold, og især om sommeren vil det være en attraktiv plads i solen.

// GAMMEL HAVN

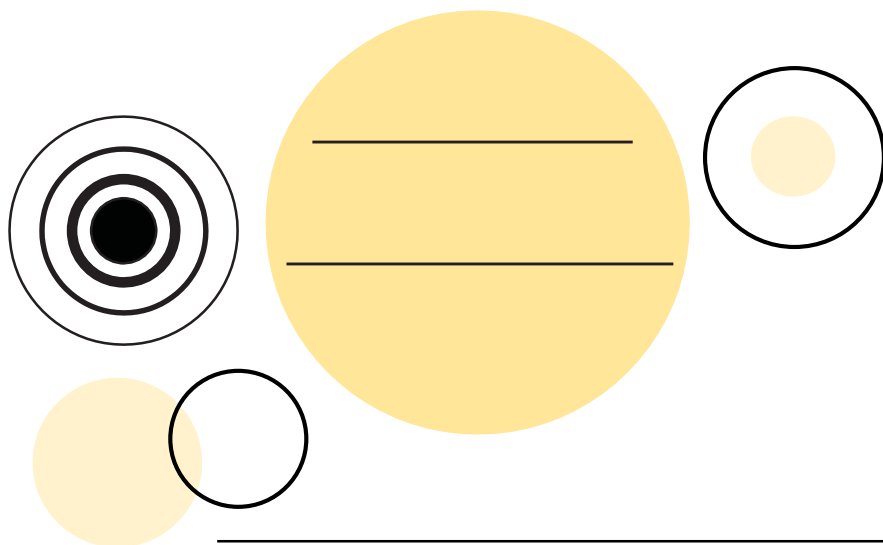
I området ved Gammel Havn og det nuværende, nedslidte slæbested etableres et nyt nøglepunkt. Det placeres for foden af ankomstvejen til kysten og består af en gennembrydning til vandet. Det bliver en slags "vandtrappe" med indbygget rampe, som fx trollingbåde og ø-havnens faste både, har mulighed for at komme op og i.

På grund af den lave vanddybde, er det også et indbydende område for børn, at komme i direkte kontakt med vandet – et sted, hvor de kan blive udfordret fysisk i vandlegeredskaber, men også et sted, hvor de kan komme helt tæt på vandet, røre ved det, samle sten op fra bunden og bruge deres fiskekøje eller fiskestænger.

For at fungere for børnene, skal stedet også appellere til de voksne, og derfor skal vandlegeredskaberne også indbyde til voksne, ligesom vandtrappen skal bidrage med øgede opholdsmuligheder, sådan så det bliver et rekreativt opholdssted, lige der, hvor flest brugere og besøgende ankommer til Arnagers kystlinje.

// SALTERIET

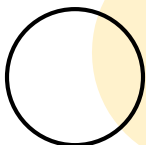
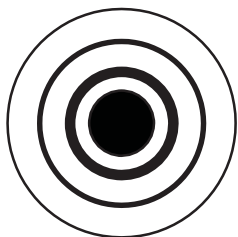
Stort set alle, der bruger eller besøger Arnager, passerer Salteriet – enten på vej ud til havnen, på vej til stranden eller på gåtur langs kysten. Stedet har tidligere været havnens bastion på land, og derfor er det oplagt at forvandle Salteriet fra et lukket opbevaringsrum, som det primært er i dag, til hele Arnagers bankende hjerte, og en fysisk manifestation af Arnagers mange ildsjæle.

I langt de fleste perioder – især i sommerhalvåret – vil der altid være nogen i Salteriet. Her skal det være muligt at købe vand, kaffe og kage, en is, ligesom Hav Frisk Fisk og nogle af de gode, lokalt producerede kartofler eller jordbær kan købes fra Salteriet. Derved vil Salteriet være omdrejningspunktet for den informationsindsats, der skal fortælle historien om Arnager – der vil nemlig altid være nogen, der vil kunne fortælle de gæstende om byen – dens historie, oplevelsesmuligheder og seværdigheder.

I stueetagen etableres der en ny port, der bringer et mere klassisk look tilbage. Indenfor etableres der et "levende køkken og opbevaringsskur", hvor der er borde, stole og bænke, der let kan tages ud og placeres i sammenhæng til Salteriet.

Der etableres en ny og børnesikret trappe til 1. sal, hvor der etableres opholdsrum og mødefaciliteter og et mindre tekøkken. Her etableres også en brændeovn, hvor lystfiskere og surfere fx kan søge ind efter de har været ved/ på vandet i de kolde tider af året, ligesom det fungerer som servicebygning for havnens lystsejlere. Det vil ligeledes kunne bruges af fx Børnehaven fra Nylars eller andre børnehaver, ligesom det kan lejes ud – fx til virksomheder, der vil kombinere et fagligt program med et socialt program direkte ved vandet.

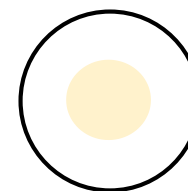
// SALTERIET

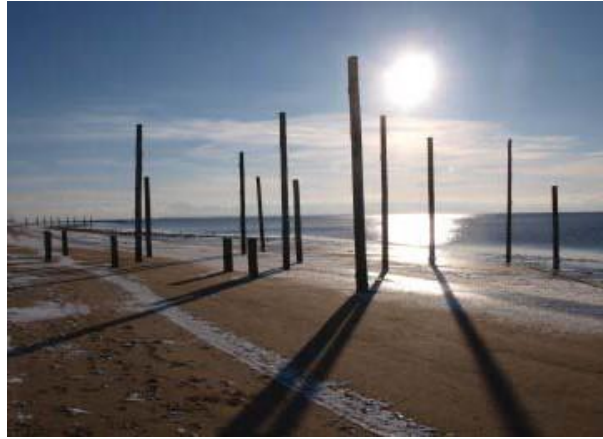

Lige vest for Salteriet, på Havnebakken, etableres der en lille og enkel trappe/siddeplint langs stien op til bad og toilet; en god, permanent sol- og læplads, hvor der også er god udsigt.

Lige øst for bygningen – under halvtaget – etableres en mindre grejbank primært rettet mod børn. Her er der fiskenet, krabbefiskestænger, bolde, små surfbræt, tennisketsjere, dykkerbriller etc., som altid er til fri afbenyttelse.

Det vil ske ved facaden, hvor det vil være muligt at få adgang til de elektroniske guides, ligesom der indvendigt – både i stueetagen og på 1. sal – etableres en egentlig historiefortælling i billeder og ord. Endelig kan man tage en lille folder – dels med et kort med vandreture i området, og dels med links til elektroniske tjenester og en vejledning til, hvordan man kan lede efter fossiler ved kalkklinten.

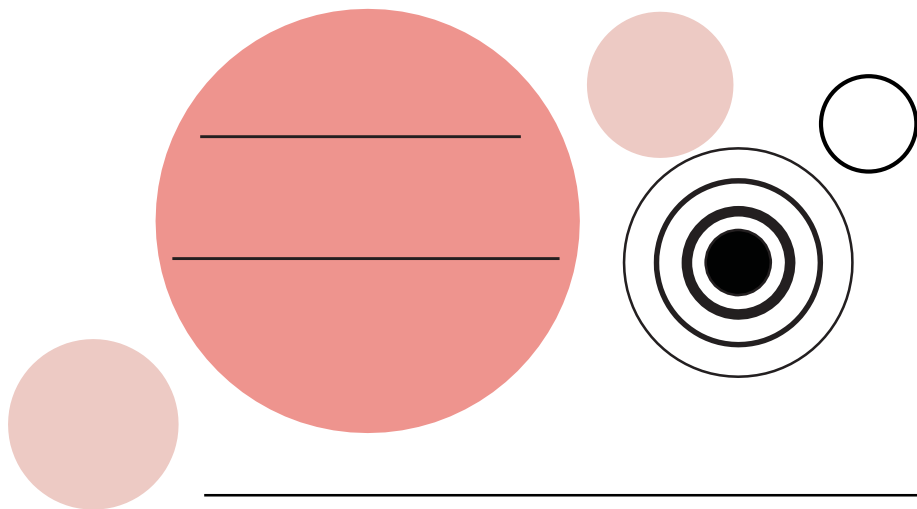
ESBJERG STRANDPROMENADE
/ SPEKTRUM ARKITEKTER

NATIONALPARKEN DRENTSCHE AA, NL
/ STROOTMAN LANDSCHAPSARCHITECTEN

// MARKERINGER

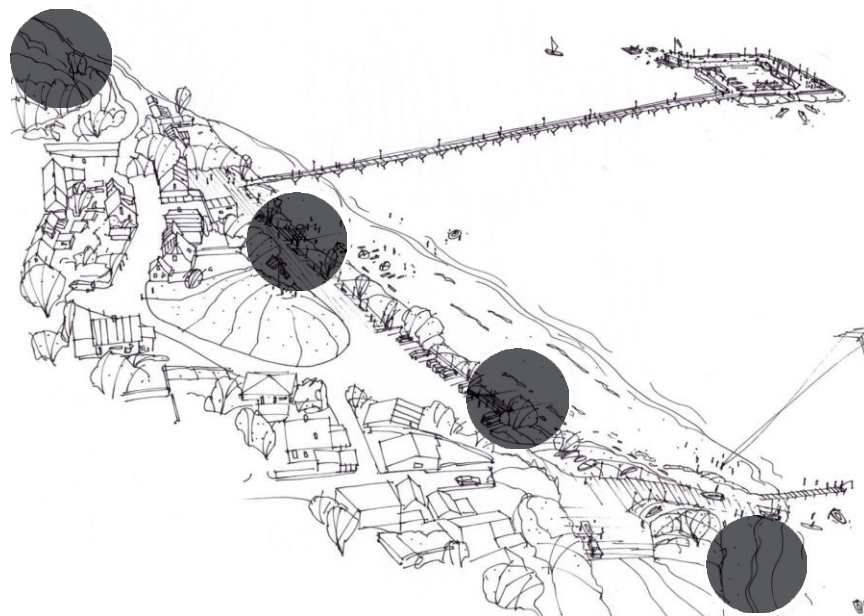
- på land og vand

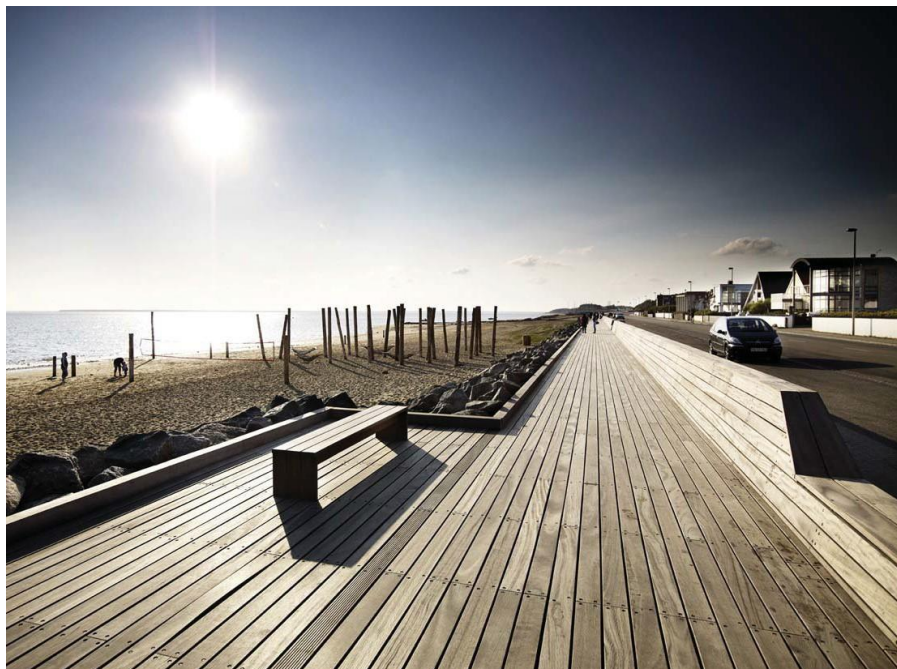

Arnagers potentialer skal formidles via otte synlige og inviterende markeringer. Markeringer er enkle, og forholder sig til det konkrete sted, men samtidig er de identitetsmarkører for Arnager – fx ved hjælp af farver eller lignende – og bidrager derfor til at skabe sammenhæng, og fremhæve Arnager som et sted.

På land er der markeringer ved landevejen, ved busholdepladsen, ved den nye vandtrappe, ved Salteriet samt ved de to yderpunkter langs kysten, der trækker Arnager ud – Kalkklinten mod vest og Fosforitten mod øst.

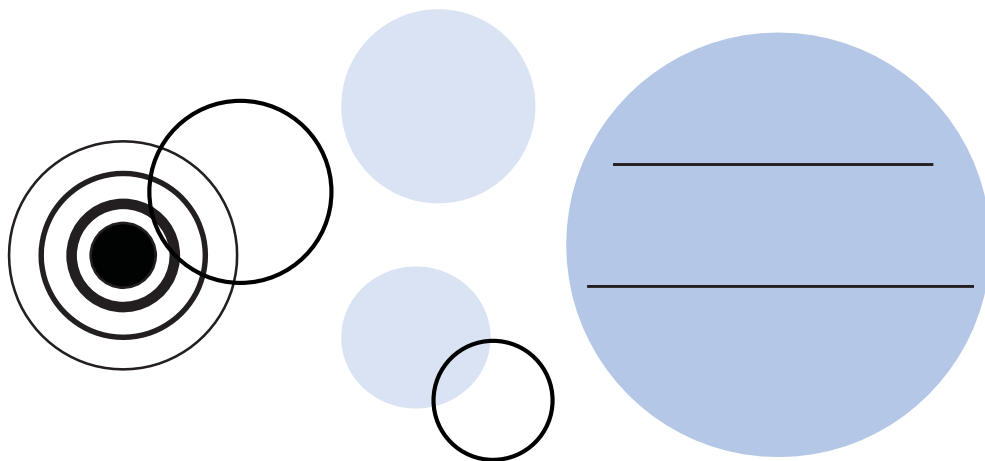
På vand er der markeringer ved indsejlingen til ø-havnen samt som markering af revet vest for ø-havnen, der kan øge sikkerheden for sejlskibe fra den nye rampe/slæbestedet ved Gammel Havn.

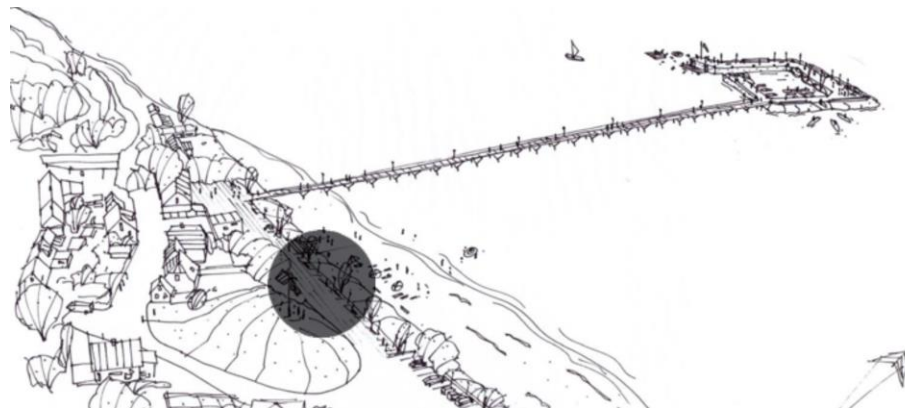

ESBJERG STRANDPROMENADE
/ SPEKTRUM ARKITEKTER
Fotos / Asger Simonsen

// FORBINDELSEN

Langs promenaden mellem Gammel Havn og Salteriet, skabes der en tydelig forbindelse, der inviterer til ophold og aktivitet. Det sker ved at vejarealet “udsmykkes” på en sådan måde, at det indbyder til aktiviteter og bevægelse samt gåture langs kysten – derfor inviteres man også videre fra Salteriet mod Fosforitten og fra Gammel Havn mod Kalkklinten, ved visuelt at markere disse videre forbindelser.

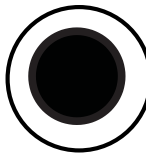
Samtidig skal det bevirke, at den bilkørsel der foregår langs vandet, foregår på de bløde trafikanters vilkår. Udsmykningen på vejen forholder sig også til de nuværende bænke, hvorfra man kan nyde udsigten, ligesom der ryddes op i buskadset, så der bliver bedre visuel kontakt til vandet.

Endelig forstærkes forbindelsen til stranden øst for træbroen for wind- og kitesurfere, ved at der ryddes 1/2 meter buske på den ene side af stien mellem Salteriet og stranden, ligesom der laves en tydelig markering af forbindelsen til bakken ved det tidligere røgeri, hvorfra man kan få en flot udsigt over vandet og Arnager.

16 // FINANSIERING

/ STRATEGI FOR FINANSIERING

Arnager Havn har søgt midler til projektudvikling og aktiviteter i Arnager fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, der sammen med havnens egenfinansiering samt frivillig arbejdskraft skal sørge for den overordnede projektudvikling og projektledelse.

Anlægsudgifterne til de konkrete projekter forsøges finansieret med midler fra private fonde og EU-midler via LAG (lokale aktionsgruppe), ligesom Bornholms Regionskommune involverer sig i projektet

Den fremtidige drift af de forskellige projekter vil blive varetaget af Arnager Bådehavn, der forventer øgede indtægter af mere liv på havnen (flere både og flere gæstesejlere),

ligesom Salteriet vil kunne generere indtægter til havnen.

Desuden vil der, når delprojekterne skal realiseres, blive arbejdet på, at indgå driftspartnerskab med Bornholms Regionskommune.

Fremtidige aktiviteter gennemføres i samarbejde med Arnager Borgerforening og andre interesserede foreninger, netværk og organisationer.

